

Wstęp

Dzieciństwo stanowi kluczowy etap rozwoju człowieka. Decyduje w znacznym stopniu o jakości funkcjonowania człowieka w dorosłym życiu i niejednokrotnie przesądza o jego przyszłych karierach edukacyjnych, zawodowych i życiowych.

W toku socjalizacji pierwotnej człowiek konstruuje swoje społeczne wymiary osobowości oraz dookreśla indywidualną tożsamość. Dziecko jest podmiotem podlegającym różnorodnym oddziaływaniom ze strony agend socjalizacji i wychowania. Zważywszy na wspomnianą wagę i znaczenie dzieciństwa szczególnie istotne wydają się działania zmierzające do organizowania dziecku funkcjonalnej (z perspektywy jego wszechstronnego rozwoju) przestrzeni edukacyjnej. Dzieciństwo to czas służący przeżywaniu, przyswajaniu, odkrywaniu, eksplorowaniu, eksperymentowaniu, twórczej, naturalnej ekspresji dziecka. Te działania, różnorakie dziecięce aktywności, stanowią wyzwania dla rodziców, pedagogów, wychowawców i nauczycieli w odniesieniu do ich wartościowania, moderowania, pożądanego kanalizowania.

Dzieciństwo rozpatrywać można w różnych kontekstach i odniesieniach, np. społeczno-pedagogicznych, prawno-społecznych, historyczno-pedagogiczno-społecznych. Jak zauważa Bożena Matyjas, szczególnie ważny wydaje się interdyscyplinarny dyskurs dotyczący dzieciństwa¹. Jakość dzieciństwa jest wypadkową wielu czynników, procesów, zaangażowanych podmiotów z bliższego i dalszego otoczenia/środowiska dziecka.

Określone w edukacyjnych raportach światowych kluczowe trendy dla edukacji przyszłości² odnoszą się często do **indywidualizacji** i **kreatywności**. W prezentowanym zbiorze przedstawiono artykuły zawierające rozważania na temat wybranych obszarów edukacji dziecka, ustalenia teoretyczne oraz praktyczne propozycje rozwiązań związanych z pracą z dzieckiem – ujmowane w perspektywie wspomnianych powyżej edukacyjnych drogowskazów.

Pierwszą z kategorii osiowych rozważań zawartych w pracy stanowi **sukces dziecka**. Nadawanie sensów temu pojęciu i świadome zmierzanie pedagogów do stwarzania szans jego osiągnięcia wymagają dookreśleń aksjologicznych³. To z kolei wiąże się z koniecznością uświadomienia sobie przez rodzica, nauczyciela, wychowawcę roli,

---

¹ Por. B. Matyjas, *Oblicza dzieciństwa we współczesnych rodzinach polskich*, w: *Dziecko w świecie współczesnym*, red. B. Muchacka, K. Kruszewski, Impuls, Kraków 2008, s. 79-80.

² Przykładowo: The NMC Horizon Report: K-12.

³ Por. J. Izdebska, *Współczesne dzieci – sukcesy i porażki*, w: *Dziecko – sukcesy i porażki*, red. R. Piwoński, IBE, Warszawa 2007, s. 20.

zadań i wyzwań, jakie wiążą się ze wspieraniem w drodze do sukcesu – na miarę jego możliwości i potrzeb.

Drugi obszar refleksji związany jest z aktualnymi trendami w **metodyce i pracy z dzieckiem w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym**. Zadania nauczyciela stwarzającego/projektującego sytuacje edukacyjne można traktować jako stymulowanie, inicjowanie, wspieranie powstawania wszelakich oczekiwań i potrzeb poznawczych uczniów i równocześnie umożliwianie ich spełniania i zaspokajania⁴. Zadania te realizowane są przy wykorzystaniu różnych form i metod – ze szczególnym akcentem położonym na metody aktywizujące. Ich specyfika powoduje, że uczniowie mają większe szanse na rozwijanie i uzewnętrznianie różnych form własnej ekspresji, co w przypadku „tradycyjnych” metod nie zawsze było możliwe.

Zdaniem Ireny Wojnar sztuka i aktywność twórcza jest *bardzo swoistym „instrumentarium” edukacyjnym. Kieruje się przede wszystkim ku siłom duchowym, ku wewnętrżności człowieka, ku tej sferze jego przeżyć i doznań, które z trudem dają się przełożyć na zaplanowane i zorganizowane sytuacje wychowawcze*⁵. Trzeci obszar zagadnień zawartych w publikacji dotyczy właśnie szeroko rozumianej **twórczości dziecka**, różnych kontekstów wyzwalania dziecięcych potencjałów, w myśl szczytowego celu edukacji, jakim jest *umożliwienie uczniom zrozumienia świata wokół nich, naturalnych talentów tkwiących w ich wnętrzu, aby mogli stać się spełnionymi jednostkami i aktywnymi, wrażliwymi obywatelami*⁶.

Czwarty blok problemowy wiąże się z **terapią dziecka** oraz z zagadnieniami dotyczącymi rozwiązań mających na celu tworzenie przestrzeni edukacyjnej sprzyjającej pracy z dzieckiem wymagającym.

Pomysł na publikację zrodził się po studenckich seminariach naukowych⁷. Na bazie tych pierwszych naukowych doświadczeń studentów, po grupowych wymianach myśli, po dyskusjach i sporach co do aktualnego oraz pożądanego kształtu współczesnej edukacji dziecka, pojawiła się propozycja zmierzająca do zaprezentowania szerszemu gronu odbiorców wspomnianych ustaleń i refleksji wraz z uzupełnieniem spojrzenia na kwestię edukacji dziecka, dokonany przez innych autorów, w postaci książki *Współczesne trendy w edukacji dziecka*.

Marianna Styczyńska, Marcin Olejniczak

---

⁴ Por. R. Więckowski, *Pedagogika wczesnoszkolna*, WSiP, Warszawa 1993, s. 193.

⁵ I. Wojnar, *Humanistyczne intencje edukacji*, Żak, Warszawa 2000, s. 150-151.

⁶ K. Robinson, L. Aronica, *Kreatywne szkoły. Oddolna rewolucja, która zmienia edukację*, Element, Kraków 2015, s. 20-21.

⁷ Organizowanych w ostatnich dwóch latach przez Studenckie Koło Naukowe „Młodych Pedagogów” oraz Studenckie Koło Naukowe „Wizja” – obie organizacje działają w Katedrze Pedagogiki i Pracy Socjalnej Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Koninie.

Bibliografia

- Izdebska J., *Współczesne dzieci – sukcesy i porażki*, w: *Dziecko – sukcesy i porażki*, red. R. Piwowarski, IBE, Warszawa 2007.
- Matyjas B., *Oblicza dzieciństwa we współczesnych rodzinach polskich*, w: *Dziecko w świecie współczesnym*, red. B. Muchacka, K. Kruszewski, Impuls, Kraków 2008.
- Robinson K., Aronica L., *Kreatywne szkoły. Oddolna rewolucja, która zmienia edukację*, Element, Kraków 2015.
- The NMC Horizon Report: K-12.
- Więckowski R., *Pedagogika wczesnoszkolna*, WSiP, Warszawa 1993.
- Wojnar I., *Humanistyczne intencje edukacji*, Żak, Warszawa 2000.